

EL TREN DELS NEGATIUS

Joaquim Espinós i Felipe

Li havia escoltat dir moltes voltes que la forografia era la seva vida, però mai no hauria sospitat el pregon sentit que assolirien eixes paraules. Tot el que ara li restava del seu germà Marc era un grapat de fotos, i, entre elles, la que havia estat l'última, la definitiva.

En el mateix paquet que Armand, el corresponsal, li havia enviat, hi havia a banda de les fotos, les màquines de fer-les, -eixes eines que per a ella tindrien més endavant quelcom de diabòlic-, la roba i la documentació; una mena de lletra-diari-relat adreçada a tots i a ningú, si de cas a ell mateix; a un Marc atònit que cercava amb aquell escrit rebre notícies que l'orientaren en la laberíntica història que li estava succeint.

El seu germà se n'havia anat, com tants d'altres, a exercir la seua passió-professió de reporter gràfic a SRI LANKA amb Armand.

Les sangonoses discrepàncies entre els nadius cingalesos i la puixant minoria tamil atraïen l'atenció internacional. Això ella ja ho sabia. El que ignorava; però pressentia amb eixa fatalitat que ens duu de la màquina albirem la possibilitat d'una desgràcia que farà trontollar la nostra vida per sempre més, i ens ho neguem, tot sabent que els averanys quasi mai no s'enganlyen; és la resta de la xarxa que les paraules de Marc teixiren.

"Aquell matí, fart o espantat de l'aire tibant de Jaffna, territori tamil al nord-oest de Ceilan, vaig proposar-li a Armand d'anar-

me'n a fer un reportatge sobre les vedes, una de les poques tribus que encara conserven el seu primitivisme en estat pur, a l'extrem sud-oriental de Ceilan, per tal d'aprofitar el viatge. Ell es quedaria on estava, cobrint la informació, i jo tornaria en uns quants dies, si les freqüents escaramusses existents en la zona per on creuava el tren no m'ho impediën.

"No hi va objectar res. Ens abraçàrem commoguts, -els homes davant l'espectacle quotidià de la mort quotidianitzen les seves emocions-, i aquell mateix matí vaig agafar el tren que em dugué a Kandi, des d'on, caminant, arribí al poblat de Mainagama, on faria les fotos, i d'on trauria la desassossegadora impressió que la vida ens porta, de vegades, per enigmàtics viarans, l'origen i destí dels quals no ens és llegut saber."

La lletra del seu germà era tremolosa. Deuria d'estar mol (nerviós quan escrigué al diari.

la història anava prenent, poquet a poquet, la senderola a la qual ella ja havia arribat, poruga, dies abans.

"Totes les expectatives que m'havia creat es solsiren en arribar al poblat. Les cabanyes començaven a embrutar-se d'uralita, i la gent començava a canviar els seus draps multicolors per les inevitables camises i pantalons."

La primera impressió de la meua arribada fou, doncs, decebedora. M'esperava una cultura verge, però havia arribat, una volta més, tard."

"Quan el caleidoscopi del capaltard tropical vessava arreu de la tarda els seus colors impossibles, un vellet -bigarrat pilot d'ossos i carn-, em donà la benvinguda."

"Li ho vaig agrair fent-li una foto de revelat instantani. Li mostrí la placa en blanc, i ell que va veure que del no-res sortia la seva imatge. s'alçà -exercici que constava faena pensar que fóra capaç de fer -, transmudat. Començà a descompondre's en un devessall d'udols, xiscles, paraules i saliva."

"Pel que vaig poder entendre, més pels seus gestos que pel poc que coneixia de la seua llengua i de la seua cultura, baix els escarafalls em deia que amb la foto havia profanat el seu *samsara*, cicle etern de mort i resurrecció. Havia encarcerat el seu cos, miniaturitzat, en cartó. Els resultats de la meua imprudència seriem fatals: Ell moriria, car el seu *jiva* -esperit- no podria viure en la nova presó de paper, presó de mort."

"Per tal que es tranquil·litzàs vaig fer que agarrara la màquina i li vaig indicar el que tenia de fer per tal de fer-me una foto. Vam presenciar junts la meua aparició en el cartó, i li vaig fer veure com jo no m'immutava per aquest fet."

“Potser va pensar que ja érem dues les víctimes i això l’apaivagà una miqueta - mal de molts....., en totes parts igual -. O potser pensà que no hi havia res a fer, i s’hi resignà.”

“Nogensmenys el vellet no restà content. Hi havia quelcom que l’havia esquincat ben fondo, allà on la memòria perd les ales. Jo, vampir de cossos astrals, assassí fotogràfic, té gràcia.”
Potser en tinguerà. Ella, de moment el que tenia era fred. El darrer glop de whisky li davallava per l’epidermis sota forma de calfreds.

S’alçà i es posà un xal. Ja trucava a la porta la tardor. Encara que de principi no li fera cas, sabia que hauria d’acabar obrint-li.

I no li feia gens de gràcia, car tardor era sinònim per a ella, com per a tanta gent, dae melàngia. La seua joia esdevenia per aquell temps la més feble i viatgera de les fulles, combatuda per nits sense dormir esperant alguna cosa que a la fi resultava ésser no-res, per delerosos silencis que gratant entre els records l’enfonsaven en pous d’enyorança, per inacabats passejos pels infinits camins del tedi.

De vegades bufava una brisa blava que tot ho amarava d’un goig sense ombres. Però era un instant d’aigua en una eternitat de foc.

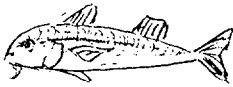
Així, anava la seua joia estimbant-se pels boirosos barrancs d’un desfici sense objecte, entre esbartzers i defa llenses, fins que, quan ja la vida sencera li semblava una enorme i grotesca confabulació de vents adversos, s’omplia l’aire de llavors espurnejants, i una alegria novençana creixia, en els seus ulls, a tall de tiu nounat.

Pot ser algú més que la tardor trucava a la porta, era la mort del seu germà. Una ombra de païra s’assegué amb ella a llegir.
“No li vaig donar massa importància al fet, però vaig tenir la precaució de no usar més la instamàtic.”

“La gent era hospitalària, i no li importava que fera totes les fotos que vulguera. Als vedes els té igual que els priven dels seus esperits en tal que no ho vegen.”

“Menjàvem normalment una mena d’arròs cuinat amb espècies i un ou dur, que ells anomenen *buryani*, freqüentaven el mango, la nou de coco, l’aguacate, la papava, - semblant a un meló -, i bevíem *arrack*, beguda alcohòlica feta amb la nou de coco.”

“Una de les seues deus de subsistència, junt amb l’arròs, era la caça, i sobretot la pesca. Ells mataven bestioles, jo racons de vida.”

“El dia abans d'anar-me'n vaig tenir ocasió de presenciar l'esce-
nificació del mite de l'origen dels vedes: la còpula ritual d'un po-
derós i immerorial príncep amb una diablesa. La representació
consistia en una dansa que assolía, al ritme dels tambors que
l'acompanyaven, dimensions frenètiques. Primer eixia a escena
la malèvola deessa, que iniciava amb moviments cadenciosos i
sensuals, inversemblants contorsions; les quals recordaven el
capteniment d'una serp. Era l'anomenada dansa de la
cobra.”

“De sobte, el ritme dels tamborinaires arrapava la boje-
ria, i apareixia, arrogant, el príncep; el qual, després de fer una
veritable exhibició de la seua força, es lliurava a una cerimònia
de seducció que, poc a poc, anava encisant, ja inermes, la sinuo-
sa donzella.”

“La percussió fregava el paroxisme quan tots dos
simulaven l'acte sexual, l'acte per antonomàsia; el que, amb la
plus-vàlua, és el motor de la història.”

“Qualsevol occidental
que contemplara aquest ritual el qualificaria d'obscé. Al meu
parer l'obscenitat és un concepte moral, un judici de valor sols
per als qui l'han inventat, i per als qui viuen d'eixa moral. Hi ha
en la naturalesa moltes coses que en voler classificar-les se'ns
esmunyen de les mans del pensament, i ens deixen perplexos,
arrupits en el fons de la nostra petitesa. I són eixes coses les úni-
ques per les quals visc les que cerque en el meu continu viatjar
entre la vida i la mort.”

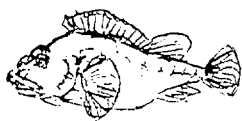
“Els vedes son bona gent, que vol que la
deixen viure en pau. Una minoria, una de tantes, condemnada a
l'extinció en l'epoca de l'imperialisme, de l'homogeneïtzació
cultural.”

“Jo mateix, escrivint en català; no seré potser una
peça de museu dintre de no massa temps? D'ací uns pocs anys,
tothom s'insultarà, -car será l'única cosa que sabrà/podrà fer
-en anglés.”

“Acabat el saqueig fotogràfic, vaig pensar que ja
era temps de tornara Jaffna, amb Armand, amb el perill. En
passar per davant de la cabanya del iaio em vaig voler acomia-
dar. El vaig veure en la mateixa inversemblant postura de dies
abans: el cap recolzat damunt un braç estés i la resta del cos ne-
gligentment estesa sobre el terra. Només un petit detall el dife-
renciava de l'ancià de l'altre dia; tenia els ulls closos. Em vaig
atansar per despertar-lo. Debades vaig sagnar-lo. Era
mort.”

“Una llefiscosa esgarripança em llepà el cos mentre espe-
rava la bonança de sensacions precisa per poder pensar amb
calma. tot era clar:

- Una foto és sols això. Principi d'identitat.
- *Of course*

- Tens tota la raó del món.
- Repapiejava, i, a més, la mort li rondava farcida d'anys.
- És clar.
- És sols una casualitat que la teua foto i la seua mort hagen coincidit amb la seua història de vampirs gràfics.
- Qui t'ho nega?.
- Tu, qui si no?.

Vaig pensar que més valia deixar-ho estar. En el meu monòleg esquizofrènic la lògica rebotà, una i altra volta, contra el mur d'ombres que la desraó bastia. El temps, bressol infal·lible, acabà per adormir la frisança que ara m'arrima.”

“He pres el tren

que està duent-me a Jaffna.”

La cal·ligrafia vibràtil, el trontoll del tren.....

“L'estació de

Champiyanpattu ja s'apropa, aviat arribaré al meu destí.

Veig

un munió de cingalesos amenaçant amb les llances i els seus xiscles.”

“Del tren estant un grup de tamils els contesten tirant-los crits i pedrades.”

I prou. El punt final era una taca de sang. Amagà la taca sota l'article retallat dies abans, el contingut del qual sabia gairebé de memòria:

MASSACRE DE 23 TAMILS A MANS DELS CINGALESOS

“L'estació de tren de Champiyanpattu fou escenari de la salvatge matança de 23 individus de la minoria ètnica tamil, que, des d'un temps ençà és en contínua lluita amb els nadius de l'illa de Ceilan.

Hi havia entre els dissortats un reporter gràfic espanyol.

L'ambaixada espanyola a l'Índia ha iniciat, encara sense èxit, les gestions necessàries per a la seua identificació.”

Això és el que ella havia fet els darrers dies, des que havia llegit la notícia: amagar, covardament, la sang que omplia, exacta, la incertesa del nom de la víctima.

El seu germà sempre havia estat un dimoni. Allà on havia hagut bregues havia estat ell, un micapà amb els morros sempre rajant sang. Després al P. C. E., persecucions, presó, i ara. “Ara?. Abans!!” - Va quequejar -, abans semblava que el seu anhel de perill es desbravara en ininterromputs viatges allà on hi hagueren conflictes: Angola, Beiruth, Sud-Africa, Nova Guinea, i ara-abans-Ceilan.

Ben lluny se n'havia anat a soterrar el seu desassossec. Al diari de Marc seguien unes línies d'Armand, que escaridament li deien com havia arribat al lloc de la matança per tal d'assabentar-se, i com havia trobat el seu col·lega travessat per una llança de bambú, el cap, feixuc com la mort, damunt del diari; el qual li enviava amb la documentació i la resta de les coses.

Això explicava l'estranya desconeixença del nom del periodista.

Ningú, llevat d'Armand, no podia saber la identitat del fotògraf assassinat. I ell es guardaria l'exclusiva per a la qual estava fent el reportatge amb Marc.

Sentí un glop de basarda en pensar en la manipulació de què havien estat objecte els seus sentiments, enquimerats per qüestions comercials.

Armand se li apareixia com un ésser execrable, i hagé que fer un dolorós esforç per tornar a interessar-se en la seua pulcra cal·ligrafia.

Marc havia estat soterrat molt prop de la jungla. Dur el seu cadàver aquí seria un balafament inútil.

No hi havia cap al·lució al diari. No deia ni si no. I, en cas afirmatiu, no feia cap menció sobre què li semblava la història. Potser no valia la pena capficar-s'hi.

Va mirar-se les dues fotos. La de Marc, somriure horabaixenc als llavis, la de l'avi, ganyota desdentada i malaltissa. Li va semblar que tots dos eren u, el mateix, viatger de la mort, presoner en el negatiu d'una foto. Ella -somrigué mentre es mocava-mirava la qüestió per la vessant positiva.

Ha-
via començar a ploure. Qui sap el temps que faria a Ceilan?. Potser a la tomba del seu germà ja germinava alguna llavor. De segur la selva seria aviat el seu epitafi.

Els peixos cantaires vetlarien el seu silenci per sempre més. El seu esperit salvatge mai no haguera pogut reposar en un asèptic cementeri de ciment i flors de plàstic; entre morts avorrits i convecionals, ni entre els seus visitans, tan avorrits i convencionals també, que se li faria difícil destriar uns d'altres.

A ell li calia el brogit incessant de la vida, la simfonia inacabada dels sentits per a poder morir en pau.

Es mirà altra volta les fotos, "dos revelats i un mateix negatiu," pensà. Ella i el seu germà eren també això, tan diferents que esdevenien iguals. Les seues personalitats coincidien com les dues parts que resten quan s'obri una nou per la meitat. Sols que a ella li havia tocat la part cucada; i al seu germà la saborosa.

Així havia estat en la seua infància; ell, fort, templat com un sol, entremeliat, atrevit. Ella porigosa, lletja, plorona. Ell sempre havia estat el favorit dels seus pares, de tots. Després, en créixer, la balança s'equilibrà una miqueta.

En complir catorze anys el seu germà pegà a fugir de casa, i passaren tres mesos fins que el trobaren a la serra, amb uns ramaders. Ell sempre fou el rebel, l'incorformista; ella la poqueta cosa, la submisa. I malgrat tot, sempre s'estimaren com sols dos germans poden arribar a fer-ho. Els contraris s'atrauen, i es complementen.

Ara si que hi havia quelcom que els separava irremeiablement. Abans eren viatgers d'un mateix tren, encara que en vagons distints. Però ara ell s'havia canviat de tren, i havia aconseguit el bitllet a força de recercar-lo, entre sang i prodigis, arreu del món. Després de tant viatjar havia iniciat la darrera travessia, el destí de la qual havia estat sempre, potser sense ell saber-ho, el seu únic objectiu. Tant de bo que poguéssim saber-lo sense haver de fer-la!! Tan mateix, sense aqueix misteri primordial la vida ens seria eixorca, més eixorca encara. Si la mort no fos un terratrèmol que tot ho enfosàs per a bastir dels enderrocs noves formes de vida o de no-res, per què viure?.

Tancà el diari i els seus pensaments. Digué en veu alta, com si parlàs amb la foto del seu germà: - El que si fa hui és una miqueta de fred, veritat?. Algú truca la porta. Potser era la tardor, que enguany venia vestida de dol.